

КАФЕДРА АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ

Завідувач кафедри: кандидат хімічних наук, доцент

Ярослав Іванович Студеняк

Склад кафедри: (станом на 04.03.2019 р)

доктори хімічних наук, професори Балог Йосип Степанович, Базель Ярослав Рудольфович; кандидати хімічних наук, доценти - Воронич Ольга Гаврилівна, Студеняк Ярослав Іванович, Сухарева Оксана Юріївна; кандидати хімічних наук - Фершал Максим Вікторович, Русин Василина Михайлівна; інженери: Кушнір Лариса Миколаївна, Вараді Людмила Андорівна, завідувач лабораторіями Бабич Віта Семенівна, м.н.с. Жукова Юлія Павлівна.

Кафедра аналітичної хімії Ужгородського державного (зараз національного) університету відкрита в 1947 році. Від моменту створення до 1953 року її очолював доцент Сергій Тимофійович Орловський. Із 1953 по 1961 рр. кафедра перебувала в складі кафедри неорганічної хімії (завідувач - професор Б.М.Дашкевич). З 1961 до 1965 року кафедрою знову завідував професор С.Т.Орловський, з 1965 до 1971 року її очолював доцент Павло Павлович Кіш, в 1972-1977 роки – доцент Ніна Леонідівна Шестидесятна, з 1977 до 1980 року – доцент Василь Юрійович Галла. З 1980 року до 1992 виборну посаду завідувача кафедрою знову обіймає професор П.П.Кіш. З 1992 по 2000 рр. кафедрою завідує спочатку доцент, пізніше професор Степан Юрійович Чундак. З 2001 по 2014 роки кафедрою керує професор Базель Ярослав Рудольфович. У 2014 році завідувачем кафедри обрано доцента Студеняка Ярослава Івановича.

В різний час на кафедрі працювали доценти Л.І.Котелянська, Н.М.Міляєва, М.М.Маслей, Є.М.Задорожна, Мага І.М., старші викладачі І.П.Стельмах, Г.К.Кузнєцов, Г.П.Кудрявцев, Шкумбатюк Р.С., асистенти А.М.Букович, О.О.Монич, І.І.Зимомря, І.І.Погойда.

Початковий етап становлення кафедри визначався науковими інтересами її першого завідуючого - професора С.Т.Орловського (автора

єдиного в той час на теренах СРСР підручника “Історія хімії”). В цей час проводились наукові дослідження з визначення складу мінеральних ресурсів Закарпатської області (кольорових і бентонітових глин, мергелей, доломітів, мармуру, мінеральних вод) та роботи з полярографічного і амперометричного дослідження процесів комплексоутворення.

Створення та всесвітнє визнання наукової школи кафедри щодо аналітичного застосування основних барвників пов’язано з іменем професора Кіша П.П., чимало учнів якого продовжують і розвивають нові напрямки аналітичної хімії, та під керівництвом якого захищено 8 кандидатських дисертацій, деталі див¹. Так, у своїх докторських дисертаціях проф. Балог Й.С. (1993 р.) вперше застосував в хімічному аналізі біс-ціанінові барвники, проф. Базель Я.Р. (2000 р.) – різноманітні високочутливі екстракційні та безекстракційні методи визначення речовин з поліметиновими барвниками, що дозволило суттєво покращити аналітичні можливості систем за їх участю. У 1997 р. тодішній завідувач кафедри доц. Чундак С.Ю. захищає докторську дисертацію зі спеціальності неорганічна хімія.

З кінця 90-х років на кафедрі розпочались роботи з цілеспрямованого синтезу барвників та розробки на їх основі потенціометричних хімічних сенсорів (Студеняк Я.І., Базель Я.Р., Балог Й.С.). З 1990 по 2016 рр. на кафедрі захищені кандидатські дисертації, присвячені застосуванню основних барвників для вилучення та визначення спектрофотометричними методами: деяких d-елементів у формі тіоціанатних комплексів (Я.І.Студеняк), телуру (В.А.Андрух), ртуті, кадмію і хрому(III) (О.Ю.Сухарева), бісмуту (О.Г.Воронич), вольфраму та ренію (Ж.О.Кормош), хрому (І.М.Мага), нікелю та кобальту (Д.І.Молнар), нітрофенолів (Шкумбатюк Р.С.), різних форм купруму (I,II,III) (Рушак М.М.), а також бору - за допомогою потенціометричних сенсорів (Фершал М.В.) та аніонних поверхнево-активних речовин - мікроекстракційними методами (Лавра В.М.).

З початку другого тисячоліття тематика наукових досліджень кафедри суттєво розширилась, крім класичного «Дослідження комплексоутворення

¹ http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/natural/Nvu/Chim/2011_25/Visnyk_2011_%E2%84%961_25_3-6.pdf

металів з електровід'ємними лігандами і органічними основами та аналітичного застосування утворених сполук», проводяться роботи з одержання і застосування нових аналітичних форм та інструментів хімічного аналізу, в рамках підходів “зеленої хімії”, а саме:

- Розробка мікроекстракційних, протічно-інжекційних (FIA) та послідовно-інжекційних (SIA) методів аналізу (проф. Базель Я.Р., проф. Балог Й.С.);
- Синтез нових реагентів (меро-, гемі- та карбо-ціаніни) для визначення аналітів молекулярного та іонного характеру (доц. Студеняк Я.І.);
- Створення електрохімічних та оптичних сенсорів для “on-line” моніторингу процесів (доц. Студеняк Я.І., доц. Фершал М.В.);
- Розробка екстракційно-фотометричних і тест-методів визначення елементів та органічних сполук із застосуванням іонних асоціатів ціанінових барвників (доц. Сухарева О.Ю., доц. Воронич О.Г., викл. Лавра В.М.)

Співробітниками кафедри одержано понад 100 авторських свідоцтв на винаходи, опубліковано більше 1000 наукових праць у вітчизняних і зарубіжних виданнях. Чимало результатів досліджень знайшли застосування на виробництві. Вагомий внесок Ужгородських аналітиків відзначений і на державному рівні, так професор Балог Й.С. у 1994 році та професор Базель Я.Р. у 2006-му отримали почесне звання “Заслужений винахідник України”, професор Базель Я.Р. також є «Відмінник освіти України» та «Заслужений професор Ужгородського університету».

У 2003 році Вищою атестаційною комісією України кафедрі надано статус провідної установи при захисті дисертацій зі спеціальності 02.00.02 – аналітична хімія, а з 2006 року співробітники кафедри є активними членами спеціалізованої вченої ради К 61.051.03 по захисту кандидатських дисертацій за спеціальностями 02.00.01 – неорганічна хімія та 02.00.02 – аналітична хімія, зокрема, проф. Базель Я.Р. є заступником голови спецради, проф. Балог Й.С., доц. Воронич О.Г. та доц. Студеняк Я.І. - членами спецради, доц. Сухарева О.Ю. - вченим секретарем (по квітень 2016 р.). Проф. Базель Я.Р.,

доц. Студеняк Я.І. входять до складу Наукової Ради НАН України з проблеми “Аналітична хімія”.

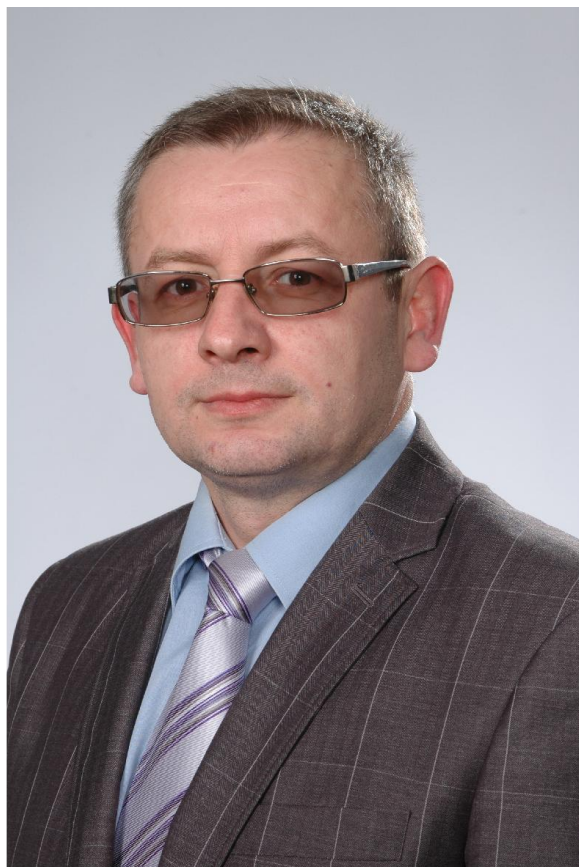
Кафедра однією з перших в університеті перейшла до рейтингової системи оцінки знань студентів та запровадження кредитно-модульної системи навчання. Вона забезпечує навчальний процес для студентів хімічного, біологічного, медичного (фармація) і фізичного факультетів, для яких читаються основні курси: «Аналітична хімія», «Аналіз технічних об’єктів», «Аналіз природних об’єктів та продуктів харчування», «Методи контролю навколишнього середовища», «Основи хімічної метрології», «Спеціальні розділи хімії», «Фізичні методи аналізу та метрологія», «Організація аналітичної служби», «Аналітична хімія довкілля», «Основи хімічної стандартизації та єдності вимірювань», «Аналіз косметичних засобів», «Контроль якості лікарських засобів» та інші. Студенти, які спеціалізуються на кафедрі, освоюють спецкурси: «Теоретичні основи аналітичної хімії», «Комбіновані методи аналізу», «Методи розділення і концентрування», «Вибрані розділи аналітичної хімії», «Планування експерименту», «Теоретичні основи аналітичної хімії», «Хімічні сенсорні системи» та інші. Колектив кафедри підготував більше 40 методичних розробок з основних курсів та спецкурсів. Навчальний посібник “Практичний курс аналітичної хімії” (Базель Я.Р., Воронич О.Г., Кормош Ж.О.) у 2004 році рекомендовано Міністерством освіти та науки України як базовий для хімічних факультетів України.

Високий рівень випускників кафедри підтверджується їх значними здобутками. Так, вісім із них стали докторами наук та/чи професорами (Кіш П.П., Иванчев С.С., Набиванець Б.Й., Балог Й.С., Базель Я.Р., Андрух В.А., Сухарев С.М., Кормош Ж.О.) і більше 20 (крім вище наведених) кандидатами хімічних наук, причому і за межами України (Иванчев С.С., Андрух В.А., Тирчо Д.Б., Рожкова Е.Н., Паук В.). Багато випускників стали успішними бізнесменами, політиками, керівниками, викладачами та вчителями, що свідчить про універсальність знань отриманих на кафедрі та хімічному факультеті. Студенти та аспіранти кафедри мають можливість продовжувати

навчання у провідних вузах Словаччини та Угорщини, не одноразово вигравали гранти міжнародних фондів, кращих із них охоче приймають на навчання в аспірантуру провідні науково-дослідні інститути України та зарубіжжя.

Кафедра підтримує тісні наукові зв'язки зі спорідненими кафедрами провідних університетів України та науково-дослідними інститутами а також закордонними вузами – Кошіцьким та Пряшівським (Словакія), Ніредьгазським, Дебреценським і Будапештським (Угорщина) університетами. Кафедра стала методичним центром зі впровадження сучасних методів аналізу в практику заводських і дослідницьких хімічних лабораторій Закарпатської області та підтримує зв'язки з багатьма промисловими підприємствами, організаціями державної аналітичної служби, тощо.

За право спеціалізуватись на кафедрі змагаються кращі із студентів факультету. Кафедра завжди відзначалася і гордиться дружним колективом, члени якого є однією великою сім'єю.

СТУДЕНЯК ЯРОСЛАВ ІВАНОВИЧ

К.х.н., доцент, завідувач кафедри

БАЗЕЛЬ ЯРОСЛАВ РУДОЛЬФОВИЧ

Д.х.н., професор, професор кафедри аналітичної хімії

БАЛОГ ЙОСИП СТЕПАНОВИЧ

Д.х.н., професор, професор кафедри аналітичної хімії

СУХАРЕВА ОКСАНА ЮРІЇВНА

К.х.н., доцент, доцент кафедри аналітичної хімії

ВОРОНИЧ ОЛЬГА ГАВРИЛІВНА

К.х.н., доцент, доцент кафедри аналітичної хімії

ФЕРШАЛ МАКСИМ ВІКТОРОВИЧ

К.х.н., доцент кафедри аналітичної хімії

РУСИН ВАСИЛИНА МИХАЙЛІВНА

К.х.н., доцент кафедри аналітичної хімії

БАБИЧ ВІТА СЕМЕНІВНА

Завідувач лабораторіями кафедри аналітичної хімії

КУШНІР ЛАРИСА МИКОЛАЇВНА
Інженер кафедри аналітичної хімії

ЖУКОВА ЮЛІЯ ПАВЛІВНА
молодший науковий співробітник

Вараді Людмила Андорівна
Інженер